

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO

Izhaja vsako sredo.
Cena: Letno Din 32.—, polletno Din 16.—, četrtletno Din 9.—, inozemstvo Din 64.—. — Poštno-čkovni račun 10.603.

Uredništvo in upravništvo: Maribor, Koroška cesta 5

Telefon interurban 113.

Cena inseratov: cela stran Din 2000.—, pol strani Din 1000.—, četrt strani Din 500.—, 1/2 strani Din 250.—, 1/16 str. Din 125.—, Mali oglasi vsaka beseda Din 1.20.

„Svete pravice“ manjšin

S temi besedami se je zavzemal za varstvo narodnih manjšin zunanji minister Nemčije dr. Curtius. Bilo je to 16. septembra t. l. v Ženevi. Vprašanje narodnih manjšin je ena izmed glavnih točk v delovnem programu nemške zunanje politike. Potom nemških narodnih manjšin hočejo Nemci razširiti svoj političen vpliv preko tujih držav. Zato so njihove težnje posvečene namenu, da se nemške narodne manjšine vsepovsod ojačajo z manjšinskim varstvom.

V to srho se skrbljivo in neutrudljivo poslužujejo Društva narodov. Največ prošelj, protesov in zahtev prihaja temu Društvu iz nemških krogov.

Nobenega zasedanja Nemci ne opuste, da bi ne sprožili vprašanja narodnih manjšin. Tudi septembersko zasedanje je porabil nemški zunanji minister dr. Curtius, da je zopet načel to vprašanje. Na seji političnega odbora Društva narodov 16. septembra je dr. Curtius kritiziral ostopanje Društva narodov pri rešitvi prošelj in protestov narodnih manjšin. V svojem govoru je spomnil na besede nekdanjega angleškega zunanjega ministra Hendersona: »Pogodbe za varstvo manjšin so nujnost za vzdrževanje miru. Varstvo manjšin nima naroden, marveč ima mednarodni značaj.«

Nato je dr. Curtius o tem vprašanju in o dolžnosti, ki jo ima glede na njegovo rešitev Društvo narodov, rekel naslednje: »V bodočnosti se bo moralo še marsikaj storiti, da se zagotovi brezhibna izvršitev manjšinskega varstva. Na vsak način ne bo smelo Društvo narodov s svojim delom v tej stvari popustiti z ozirom na svete pravice manjšin in na jamstveno dolžnost Društva narodov ter na duševni položaj, ki se v njem nahajajo manjšine zlasti v Evropi.«

Besedo kot tako odobravamo, ne moremo pa odobravati namena, ki ga imajo Nemci, ko govorijo take in slične besede. »Svete pravice manjšin!« Da, svete so in morajo biti pravice manjšin, in sicer vseh narodnih manjšin! Nemcem pa so svete samo pravice lastnih manjšin, slovanske manjšinske pravice pa teptajo v blato. Kaj vse storijo Nemci v naši državi in tudi izven njenih mej, da se nemški manjšini v naši državi da nemško-narodno šolstvo in možnost kulturnega razvoja! Ugodnost, ki jim jo je dala naša drž., izrab-

ljajo Nemci do skrajnosti, hoteč v nemško šolo potisniti otroke, ne samo nemških, marveč tudi slovenskih staršev, ki so narodno-nezavedni ali pa gospodarsko odvisni. Tako Nemci v naši državi poskušajo pojem narodno-manjšinskega varstva raztegniti na gojitev in okrepitev nemškutarst. . .

Tako pojmujejo Nemci »svete pravice« manjšin, kadar so oni subjekt (nositelj) teh pravic. Kadar pa bi morali te pravice dati slovanskim manjšinam, pa izgine »svetost« teh pravic kakor kafa. Mesto, da bi jim dali pravice, pa jih tlačijo do narodne smrti. Najizrazitejši in obenem najžalostnejši dokaz so Slovenci na Koroškem. Niti ene slovenske šole ni na Koroškem. Vse šole, vse prosvetne naprave in sploh vse, kar pride od nemške strani, ima namen ponemčiti koroške Slovence. Spričo takih dejstev si vi, gospodje Nemci, upate govoriti o »svetih pravicah« manjšin!

*

Kadar se kmetje združujejo . . .

(Dopis s ptujskega polja.)

Da, tako je prav! Tako, kakor so storili naši kmetje s širnega ptujskega polja. Zbrali so se, da skušajo sami rešiti svoj težek položaj. Spoznali so, da ne pomaga samo tarnati in jadikovati, temveč, da je predvsem treba dela.

Skrb za obstoj slovenske kmetije, skrb, kako bodo plačevali davke, delavce, kako za zimo oblekli in obuli svojo družino, ta skrb jih je prignala v nedeljo 6. septembra v prijazne Cirkovce, da se pogovorijo med seboj, kaj storiti v lastno gospodarsko obrambo.

Nad 300 kmetov se je zbralo, ki so po temeljiti in vsestranski razpravi sklenili, da si ustanovijo zadrugo, ki jim bo najboljša pomočnica v sedanjih težavah.

Ali bo zadruga za to res sposobna? Ako bodo kmetje ostali vnaprej tako složni, kakor so to pokazali do sedaj, ako se bodo zavedali, da za dano korist zadruga od svojih članov tirja dolžnosti, potem: da! Ako pa bodo nesložni in se posamezniki dali voditi od sebičnosti, potem jim tudi zadruga ne bo mogla dosti pomagati.

V pojasnilo, kako more kmeta samo sloga rešiti, naj služi sledeči primer: V početku letošnje sezone v prodaji krompirja, je bila cena krompirju 1 Din

za kg. V teku treh ali štirih tednov so to ceno prekupci in trgovci znižali na 60 par za kg. Ko so pri tej nizki ceni kmetje začeli tarnati, da je le prenizka, se jim je zagrozilo: »Čez teden dni boste morali dati vaš krompir za 50 par.« Kmetje so tem nakanam zaenkrat prekrižali račun. Vsi so se kakor en mož temu odločno uprli in izjavili, da za to ceno ne dajo svojega težko in z žuljavimi rokami pridelanega krompirja. In res, uspeh ni izostal. Že takoj drugi dan se je dvignila cena krompirju na 75 par in danes že plačujejo nekateri trgovci 1 Din.

Naš kmet ne pretirava cene svojih pridelkov, to pravico pa ima in jo mora imeti, da dobi za svoje pridelke »no, kar mu gre. Pridelava krompirja stane danes kmeta najmanj 75 par za kg. Mislím, da je popolnoma upravičeno, da zahteva, da zasluži pri 1 kg pridelanega krompirja vsaj 25 par.

Je pa krompir danes tisti kmetijski pridelek v naši državi, pri katerem ni nadprodukcije. Ravno tako pa se tudi ni treba bati konkurence od zunaj, ker je naš krompir zaščiten z uvozno carino, tako da je pri ceni 1 Din za 1 kg dosti cenejši, kakor pa tuji uvoženi krompir.

Končno pripominjam, da je treba skicijo, ki je prišla naravnost od obupanih in že napol obubožanih kmetovalcev prav toplo pozdraviti. Dolžnost nas vseh je, da jo tudi z vsemi našimi močmi podpremo. Zavedati se namreč moramo, če bomo rešili kmeta iz današnjega težkega položaja, bomo s tem rešili tudi našo lastno eksistenco in gospodarski obstoj in napredek našega ljudstva.

Kmetovalcem iz ostalih krajev bi bilo priporočati, da posnemajo v tem oziru svoje sotrpine s ptujskega polja.

*

Pregled neuspelega puča heimwehrovcev v Avstriji. V noči od sobote na nedeljo (od 12. na 13. septembra) je razglasil vodja avstrijske oborožene organizacije »Heimwehr« dr. Pfrimer, advokat v Judenburgu in mariborski rojak, vstajo proti vladi avstrijske republike. Da se Pfrimerjeva nakana ni posrečila, gre zahvala avstrijski redni vojski in žandarmeriji. V Leobnu, Bru-